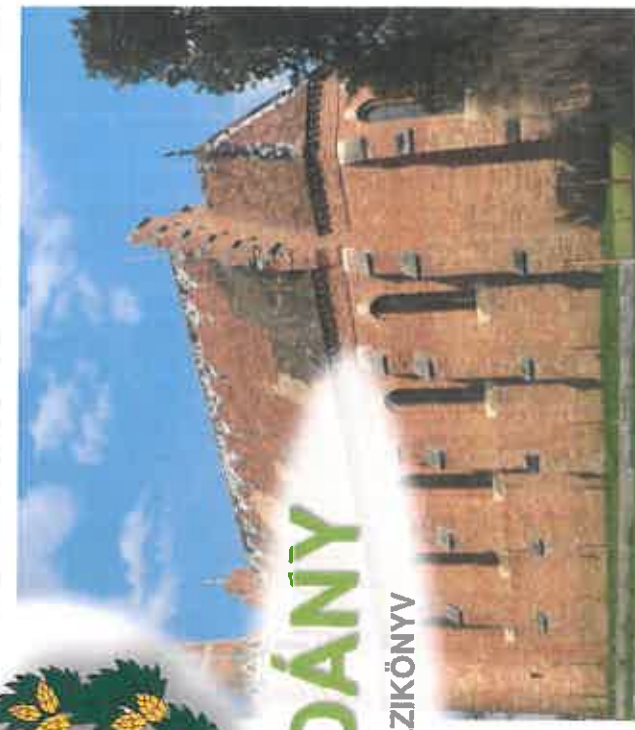
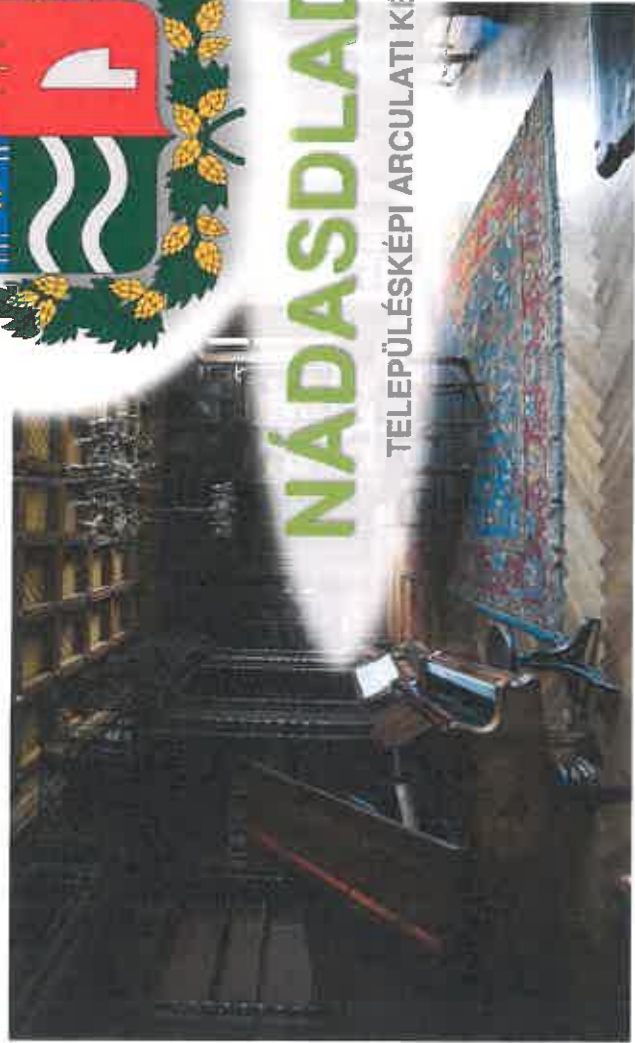

Levegő utcai közös
tanács irodája

2018. 01. 02.

NÁDASSZŐLŐ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Nadasdladány bemutatása.....	4
3. Örökségünk	8
4. Eltérő karakterű településrészek Nadasdladány	15
..... <i>Falusias lakóterület</i>	
..... <i>Zárkert - Sörhegy</i>	
..... <i>Gazdasági területek</i>	
5. Építészeti útmutató	24
..... <i>Telepítés</i>	
..... <i>Tetőkialakítás</i>	
..... <i>Magasság</i>	
..... <i>Tetőhajlásszög</i>	
..... <i>Színek</i>	
..... <i>Kerítések</i>	
..... <i>Kertek</i>	
..... <i>Erkélyek, tornácok</i>	
..... <i>Ajtók, ablakok</i>	
..... <i>Homlokzatképzés</i>	
..... <i>Részletek</i>	
6. Mai példák	34
7. Utak, terek.....	36
8. Hirdetések, reklámtáblák.....	39
9. Képjegyzék	40
Impresszum	41

BEVEZETÉS

1

„Ha a sokféleség közös alapot és célt talál, nagy dolgot szülhet. Mindenki megőrzi másságát — de egy irányba húz. Ez a fejlődés útja az élet minden színterén.”

(Müller Péter)

Az önkormányzat által küldetésül választott idézet jól jellemzi a település építészeti sokféleségét és egységét is. A különböző építészeti korok épületei, utcaszerkezete alakítja a jelenlegi településképet, melynek megőrzése és egy még kedvezőbb településképpé kialakítása céljából készült Nadasdriadány településképi arculati kézikönyve.

A kézikönyv a település bemutatása mellett igyekszik az építeni, felújítani szándékozók számára iránymutatást adni ahhoz, hogy az egyedi épületek miként tudják a településképhez illeszkedve a jelenlegi harmónia megtartását szolgálni.

NÁDASDLADÁNY BEMUTATÁSA

2

Nadasdladány önálló település a Szabadbattyánt Veszprémmel összekötő 7202 jelű út mentén, Székesfehérvártól 20 km-re. A község főbbutács, szalagtelkes település a Sárrét déli peremén, központi belterülete a medence peremét alámosó Séd jobb partján fekszik, 115 m tengerszint feletti magasságban.

A község a kastélypark köré épült. Lakosaink száma 1750 fő. A település összközműves, gáz, csatorna, víz, villany, kábel TV hálózat, internet lehetőség adott az egész településen. Jelenleg a 19 utca nagy része aszfaltos, a fennmaradó többi utca is portalanított. Közterületeink szépülnek.

A Nadasdladányi Sün Balázs Óvoda 70-90 gyerekekkel, főzőkonyhával, a 8 osztályos általános iskola 160-170 gyerekekkel látja el a köznevelési feladatokat. A településen működik könyvtár, közösségi ház, egészségház (gyermekorvos, fogorvos, házi orvos, védőnői szolgálat). Szociális gondozó, illetve a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársai látják el az arra rászorulókat. A községben polgármesteri hivatal, posta, és gyógyszertár működik.

Civil szervezetek közül említhető a nyugdíjas klub, polgárőrség, sport egyesület, alapítványok és egyéb egyesületek.

A belterületi településszerkezetére, telekstruktúrájára vonatkozóan elmondható, hogy az adottságok kereteiben rendezett, hosszanti utca elrendezéssel, megfelelő szabályozási szélességgel, egységes telekkiosztással kialakított.

A településen átfolyó Sárköz malomcsatorna és a Nádasdy-kastély környezete a két leginkább meghatározó településszerkezeti eleme a községnek.

A nőtt településrészt keletről és nyugatról is tervezett utcanyitások határolják, egyenes vonalvezetésű utcákkal és közel azonos méretű lakótelkekkel.

A Sörhegy területén régen komlótermelés folyt, az itteni szalagtelkek a gazdálkodás során alakultak ki. Jelenleg a területen kiskertek vannak.

16 | Náciaszládány bemutatása

17| Nádorlakóháza bemutatása

18 | Nádaskladány bemutatása

ÖRÖKSÉGÜNK

3

A település története:

1283-ban szerepel első ízben Ladan néven a település a forrásokban, később 1322-ben, 1429-ben, majd 1437-ben találkozzunk a nével. 1437-ben Kisladan helység is szerepel. Birtokosai között a Ladányi családot is megtaláljuk. 1564-ben hét adózó porta van a helységben és öt zsellér lakta. A XVI-XVII. századfordulón elpusztult, mert 1618-1626 között fél porta után adóztak.

Ladányi Kristóf a török alatt is jelent volt, 1588-ban két portája volt. A XVII. században a katonai nemesség tette rá a kezét a településre. 1736-ban tűnt fel Schmiedeg Ferenc, mint ladányi földesúr. A falu lakói magyarok voltak. 1785-ben 101 házban 140 család élt 685 fővel. 1828-ban a birtokot Ladányból kormányozták. 1851-ben került a helység adás-vétel útján a Nádassdy családhoz, és Ladány e családtól kapta a Nádassd előnevet.

Nádassdladány címere:

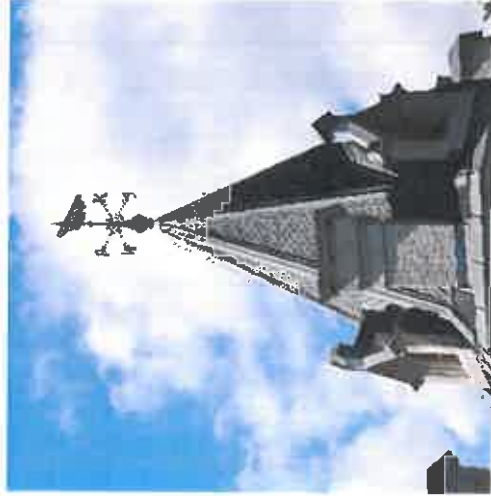
A pajzs közepén függőlegesen osztott.

A bal vörös mezőben, három szál arany (sárga) búza és egy ezüst ekevas lebeg. A címer jobb oldala vízszintesen osztott, a felső kék mezőben nádasból felszálló arany vadkacsa látszik. A nád szára és levele zöld, buzogánya arany. Az alsó zöld mezőben két hullámos ezüst szalag van.

A pajzs alatt jobbról és balról aranyló terméssel díszlő zöld leveles komló vesszők keresztezik egymást.

Építészeti értékeink

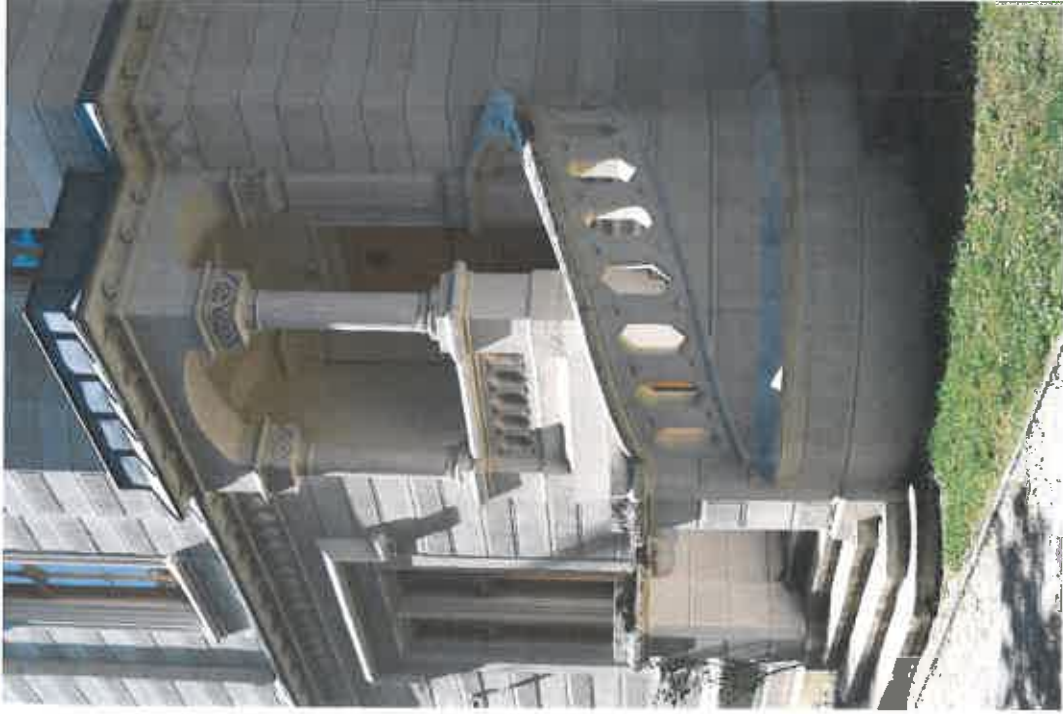

A község központjában, nagy kiterjedésű parkban áll a műemléki védelem alatt álló Nádasdy-kastély.

Az épület barokk eredetű, melyet romantikus stílusban átalakítottak a 19. században. Az ősök csarnokában faragott faburkolat és mennyezet, eredeti csillárok és kandalló található. A könyvtárat fa csigalépcső, kazettás mennyezet, fa falburkolat díszíti.

Az északi szárny, magassívszintes, az újabb egyemeletes. Az egész kastély alapincézett. Mozgalmas tömege összességében egységes hatású. A régi szárny csak a többihez képest tűnhet kissé visszafogottnak, ugyanúgy viseli az angol gót stílusjegyeinek szinte teljes készletét. A homlokzati falak kváderezettek, lábazata kővel burkolt, romantikus öv- és főpárkánya körülfut.

Egyazon típusú pinceablakok, valamint jórészt téglalap alakú, könyöklős és szögletes (Tudor) szemöldökű ablakok sorakoznak.

A bejáratokat előépítmények, a sarkokat tornyok, a prominens helyiségeket hangsúlyos oromfalak vagy timpanonok emelik ki. Kedvelt motívumok még a löréses pártafal és a lépcsős oromfal. Sűrűn megjelenik Nádasdy-címer is. A tetőfelületek nyugalmát igényes kő ablak-építmények és nagyfejű kémények törik meg. A szigorú szögletességet a hangsúlyozandó helyeken lágyabb vonalak, íves loggiák, íves ablakzáradékok oldják.

Némiképpen - és teljesen indokoltan - kilép e hangulatból a kápolna csúcsíves ablakaival és támfalaival, meg kissé az olasz reneszánszra emlékeztető nyitott-fedett lépcsőjével. A homlokzati architektúra részletképzései igényes tervezésre utalnak. Parkjának egy részét a II. világháború után parcellázták, így a falu szorosan körülnötte, mégis, a megmaradt mintegy húsz hektár park elegendő háttérnek bizonyul. Tudatosan alakított, tájképi jellegű angolkert növénykülönlegességekkel, ősfákkal - Kálmán János főkertész tervei szerint.

A kastély előtt köralakú kőmedence szökőkúttal. Hátul a parkban tó a Sárvíz-csatorna vízával táplálva - de jelenleg száraz - kis szigetel, vízeséssel, fahíddal. Mellette mesterséges dombon támpilléres, pártafalas vasbeton víztorony. Hajdani melléképületeiből csak kettő maradt, jelenleg raktárak.

Szakraális épületek

A római katolikus templom műemléki védelem alatt áll. A két főút találkozásánál kialakult térségben található, a kastélypark csücskében, vaskerítéssel körülkerítve. Észak - déli tengelyű. Neogót téglapítmény, a stílusirányzat ismert jegyeivel. A viszonylag kis templomot sikerült szinte monumentális hatásúvá tenni. Főhomlokzatán vaskos téglakeretezésben neogót fa kapu, uo. vasalással. Főlötte ívmezőben puttós falfestés. A kapuépítmény fölött hatalmas mérműves ablak. Az ormfalat bástyaszerű pártafal zárja. Oldalán kerek torony tapad az épület sarkához. Nem magas és nem testes, mégis hatásos. Körbefutó zsalus harangablakok a felső szintjén, majd nyolc szögű, falazott, armirozott toronysisak fedji, csúcsán keresztrózsa.

Oldalhomlokzatait három emeletes támpillérek támogatják, kő fedlapokkal. Közöttük öt "gót" vasablak, kő könyöklővel. Téglából cifrázott, fogszor hatású párkány - nem fut körbe. Nyeregvető, rajta mázas cserepekkel mintázott fedés kettő hegyes tetőablak. A K. oldalon bejárat. A másik végfalon megismétlődik a bástyaszerű pártafalas oromzat, szentély sarkain pedig a támpillérek és fölötté a párkány. Ott három oldalon három ugyanolyan ablak. A templomkertben kő kereszt öntöttvas korpusszal 1896-ból.

A nádasdladányi református egyházközség megalapítása a XVII. század első harmadában történt Fejér megye és a Balaton-vidék reformációjával együtt. A gyülekezet első temploma 1815-ben épült, majd az 1874-es tűzvészben megrongálódott a kereszthajó, melyet később kijavítottak. A II. világháborúban a torony belövést kapott, melyet 1948-ban állítottak helyre.

A három utcával közrefogott kiskertben álló klasszicista stílusú nádasdladányi református templom 23 méter magas tornyában három harang lakik. A délidőben megszólaló két mázsa 65 kilós harangot Waiser Ferenc mester öntötte Budapesten, 1928-ban.

Vízimalom:

A Malom patak mellett a helység lakott területének határán áll, elzárt, nem járható területen. (Csak tisztas távolból szemlélhető, bármely irányból közelítve.) Az épület összetett tömegű, emeletes téglalap alakú fűszármához "L" alakban földszintes gépház csatlakozik, a másik oldalról inkább toldalékszerű szárny jó tömegű összességében. A fűszármay oromfalas, csonkakontyos.

Szobrok, emlékművek

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉS-RÉSZEK

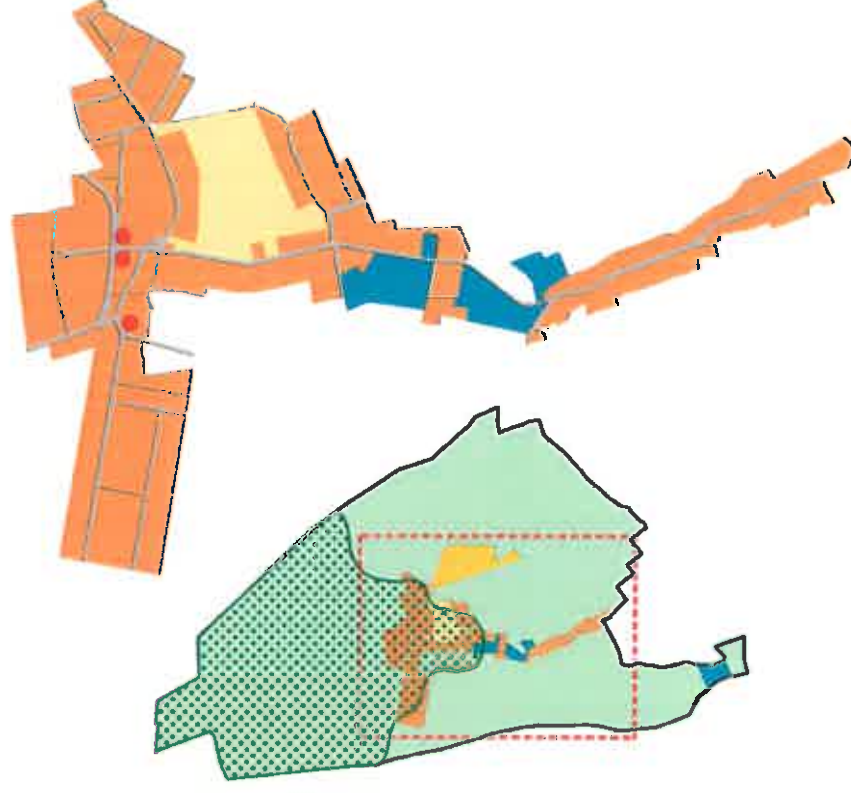
4

A Falusias lakó településrészen a település teljes belterületi szerkezetét alapvetően meghatározza az Ósi és Sárkeszi felé vezető Fő út, illetve a Jenő felé vezető Kastély utca nyomvonala. Ezért a teljes belterületet a **gazdasági területek** kivételével falusias lakó településrésznek tekintjük.

A zártkertes településrész a Sörhegy utca és környékét foglalja egybe.

Helyi védettségre javasolt épületek a Polgármesteri Hivatal, a közösségi ház és az általános iskola.

- Külterület
- Falusias lakó településrész
- Zártkertes településrész
- Kastély terület településrész
- Gazdasági terület
- Autóút
- Országos tájképvédelemi terület
- Helyi védettségre javasolt épület

Falusias lakó településrész

A falusias lakó településrészen változatos építészeti megjelenésű az épületek a különböző építési korok stílusjegyeit viselik magukon. A belterületen a hagyományos háromszatú parasztházak a leggyakoribbak, de hasonló arányban fordulnak elő a 70-es években épült magasföldszintes ún. sátor tetős kockaházak. Kisebb számban ugyan, de megjelennek a mainak mondható tört alaprajzú, konyolt nyeregtetős épületek is. A Főit és a Kossuth Lajos utca mentén találhatóak a település templomai, a posta, az általános iskola, a Polgármesteri Hivatal és a közösségi ház, melyek magába foglalják a település központját. Az épületek legjava magastetős cserépfedéssel és visszafogott vakolatszínézéssel készült.

Zártkert – Sörhegy

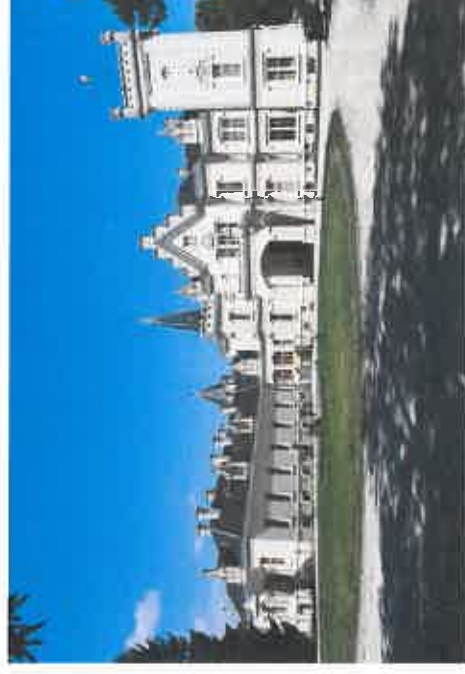
A Sörhegy kertészei
gadálkodásra alkalmas
területeket foglal magába,
jellemzően hétvégi házakkal,
borospincékkel beépítve.

Kastély környéke

A település arculatát legjelentősebben befolyásoló épített értékét képviseli a Nádassdy-kastély. A kastély és területe műemléki védetség alatt áll.

Gazdasági területek

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5

Ahhoz, hogy egy olyan ház épüljön, mely a település képéhez illeszkedik, a közösség számára követendő példaként szolgál, ugyanakkor a tulajdonos igényeit kielégíti nem szabályozók és tiltások sora kell, hanem feltétlenül építetói és építészeti alázat.

Építetők részéről ez azt jelenti, hogy nem akar nagyobb, magasabb, feltűnőbb épületet építeni a környezetében, szomszédságában levő épületeknél. Az építész részéről az alázat azt kell, hogy jelentse, hogy az általa tervezett épület a tervezési programot teljesítse ugyan, de ne a tervező önmegvalósításának tárgya legyen.

Az építészeti útmutatóban szeretnénk segítséget nyújtani építetők és építész számára oly módon, hogy bemutajjuk azokat a jó példákat, kívánatos építészeti követelményeket, melyek segíthetik egy olyan épület létrehozását, mely illeszkedik Nádasdudány településképéhez.

Az útmutató településrészenként ismerteti a javaslatokat és kívánatos építészeti kialakításokat.

FALUSIAS LAKÓ TELEPÜLÉS RÉSZ

TELEPÍTÉS

Új épületek telepítése a meglévő épületek homlokvonalának figyelembe vételével történhet, ez a legtöbb esetben előkertes beépítést jelent.

Az épületek jellemzően az oldalhatárra épültek, javasolt továbbra is ezt a beépítési módot alkalmazni.

Javasolt az épületeket az északi telekhatártól legfeljebb 1 méterre építeni.

TETŐKIALAKÍTÁS

A tetők kialakításánál a környező házakat kell figyelembe venni. Legtöbb esetben hagyományos nyeregtető, esetleg kontyolt nyeregtető illik az utcaképhez.

A tető hajlásszöge 35-40 fok között legyen, lapostetős ház pedig semmiképp ne épüljön.

Egyszerű tetőformákkal beépített környezetben kerülni kell az összetett tetők alkalmazását.

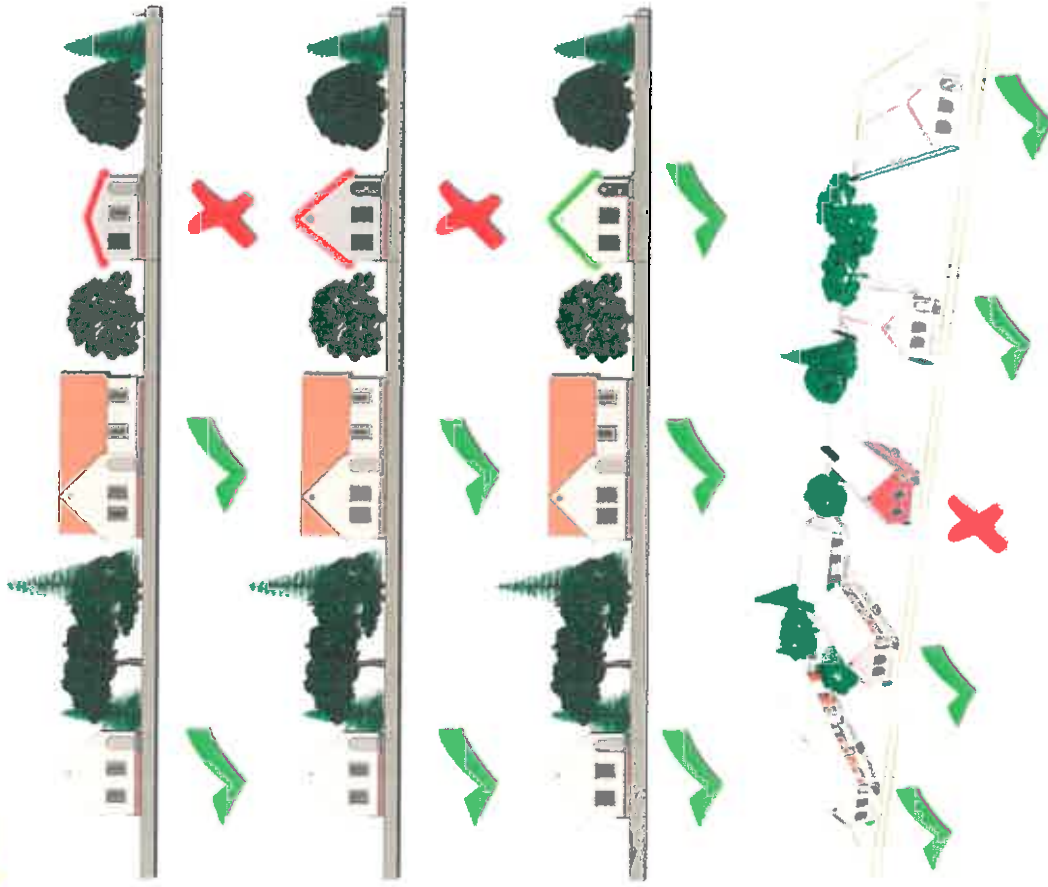
MAGASSÁG

A kialakuló üres telkeken, esetleg az elbontásra kerülő épületek helyett épülő új épületek tömegformálása és magassági kialakítása hasonló legyen a környező házakhoz. A meglévő épületek tömege, magassága lehetőség szerint megtartandó.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A tető kialakításának a szomszédos épületekhez igazodónak kell lennie, ez általában hagyományos nyeregtetőt, kontyolt nyeregtetőt, vagy sátrötetőt jelent. A meglévő épületek felújítása, átalakítása során a tető hajlásszöge a szomszédos épületekhez igazodóan változtatható meg.

SZÍNEK

Az épületek színezésénél az egységességre, a pasztel árnyalatú földszínek használatára kell törekedni. Rikító színek nem használhatóak üzleti célból sem.

A szín kiválasztásakor figyelemmel kell lenni a szomszédos épületek színhasználatára

KERITÉSEK

KERTEK

Nádaskladányban jellemző a háztáji gazdálkodás, ezért a családi házas lakóterület kerterei többnyire haszon-növényekkel beültetettek, gondozottak.

Az előkertek, oldalkertek és az ingatlanok előtti közterület gondozott, évelő növényekkel, virágokkal gazdagon beültetett.

TORNÁCOK, TERASZOK

AJTÓK, ABLAKOK

A hagyományos fa nyílászárók eredeti állapotukban kevés helyen maradtak meg. Az új fa ablakok és ajtók színe zöld, tölgy, esetenként cseresznye színű. A fehér műanyag nyílászárók nem jellemzőek a településen egy-egy mai épületen megtalálhatóak. A településképi szempontból is javasolt fa nyílászárók elterjedtek.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Nádasladyban a hagyományosan a vakolt, egyszerű tagozattal díszített homlokatkialakítás a jellemző. Az új épületek homlokzati kialakításánál több helyen megtalálható a kő, illetve a téglaburkolat. A homlokzatképzésnél minden esetben a vakolt felületeket, vakolatdíszeket, párkányokat kell előtérbe helyezni, természetesen anyagokkal díszítve, kiegészítve

RESZLETEK

Az építészetben is, mint a művészeti ágak mindegyikében a részletek alapvetően meghatározzák, hatással vannak az egész kép, látvány kialakítására. Egyre több igényesen kialakított épület- és kerítésrészlet, erkélykialakítás lehetővé teszi a településen, ezekre a jövőben is érdemes hangsúlyt fektetni.

MAI PÉLDÁK

6

A felújított épületek az eredeti épületek formai kialakítását, épülettömegét megőrizték.

Az új épületek tömegformálása és tetőkialakítása igazodik a településen jellemző földszintes, magastetős kialakításhoz.

Az új épületek anyaghasználata igényes, építészeti minősége a mai kornak megfelelő.

Mai példák[35]

UTCÁK, TEREK

7

A kialakult utcaképet, a fák előtti lombos, ligetszerű megjelenést településképileg meg kell tartani. Az épületek előtti közterületen növényzet telepítése javasolt. A telepíthető utcai növények a közepes lombkoronájú, lombos vagy örökzöld fa, cserje és alacsony virágos növényzet. Lédús gyümölcsű haszonnövények járda közelébe nem telepíthetők, hogy a járdára ne hullassanak gyümölcsöt.

A közterületen lévő közutak, utcabútorok, növényzet a település arculatát meghatározzák, ezek karbantartásáról és védelméről gondoskodni kell.

Útcaák, Terek(37)

A település falusias lakó területein a széles utcák köztetületeit a lakók gondozzák.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

8

Nádásdladány területén a hirdetések változatos formákban főként a Fő út mentén találhatók meg. Ezen kívül megtalálhatóak kerítések és falfelületeken is. Hirdetések, cégérek elhelyezhetők az önkormányzat által kihelyezett hirdetőtáblákon.

KÉPLEGYZÉK

9

A képeket készítette Bodó Beáta

Az eittől eltérő forrásból származó képek jegyzéke az alábbi:

- 3. oldal Nádásdladány weboldal – légifotó; Mapio.net - kastélypark
- 5. oldal légifotó – tóthgéza.hu; mapire.eu – katonai térképek; zoomearth – műholdkép
- 8. oldal festmény – nadasdladany.hu; címer – nemzetijelkepek.hu
- 9. oldal kastély beltér – flickr.com
- 13. oldal vízimalom – muemlekiem.hu

IMPRESSZUM

NÁDASDLADÁNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Nádasdladány honlapcíme: www.nadasdladany.hu

Nádasdladány önkormányzat postai címe: 8145 Nádasdladány Petőfi Sándor utca

1. Telefon: 06-22-443-502

Polgármester: Varga Tünde

Polgármester email címe: polgarmester@nadasdladany.hu

Főpítész : Ertl Antal

Főépítész email címe: ertlantal@t-online.hu

SZERKESZETTE: Bodó Beáta, Burián Péter

SZÖVEG: Varga Tünde, Bodó Beáta

FOTÓ ÉS GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodó Beáta, Ertl András

Nádasdladány, 2017. augusztus